

Prof. dr hab. Stanisław Dubisz
Instytut Polonistyki Stosowanej – Wydział Polonistyki
- Uniwersytet Warszawski
s.dubisz@uw.edu.pl

**Opinia o dysertacji doktorskiej pani mgr Mileny Wojtyńskiej-Nowotki
pt. *Słownictwo „Rozpraw literackich” Maurycego Mochnackiego***

Dysertacja pani mgr Mileny Wojtyńskiej-Nowotki podejmuje problematykę dotąd nieopracowaną w polskiej literaturze językoznawczej: 1) zasobu leksykalnego jednego z kreatorów polskiego romantyzmu – Maurycego Mochnackiego – na podstawie jednego z jego najważniejszych dzieł *Rozpraw literackich*; 2) relacji między warstwą leksykalną idiolektu Maurycego Mochnackiego a leksykiem XIX-wiecznej polszczyzny; 3) udziału Maurycego Mochnackiego w tworzeniu systemu językowego polszczyzny pierwszego trzdziestolecia XIX w.

Autorka omawia pełny słownik *Rozpraw literackich* Maurycego Mochnackiego liczący 7 778 jednostek leksykalnych, użytych w tekście dzieła 69 223 racy, co determinuje w części statystyczne ujęcie zagadnienia, zbliżone m.in. do publikacji autorstwa T. Smółkowej pt. *Słownictwo i fleksja „Lalki” Bolesława Prusa. Badania statystyczne* (Wrocław 1974), jednakże pani mgr Milena Wojtyńska-Nowotka zdecydowanie wykracza poza ten aspekt badawczy. Analiza słownictwa Mochnackiego wpisuje się w nurt badań strukturalistycznych z zastosowaniem zarówno synchronicznych, jak i diachronicznych metod badawczych.

Postępowanie badawcze obejmuje kolejno:

1) klasyfikację genetyczną słownictwa rodzimego i zapożyczonego z uwzględnieniem podziału na części mowy, jednostki niemotywowane słowotwórczo i motywowane słowotwórczo (te ostatnie z podziałem na derywaty transpozycyjne, mutacyjne i modyfikacyjne) w ujęciu R. Grzegorzczkowej i J. Puzyniny, oraz z uwzględnieniem sposobów zapożyczeń leksykalnych i typów ich adaptacji według koncepcji H. Karaś i S. Dubisza;

2) zróżnicowanie słownictwa *Rozpraw literackich* na pola leksykalno-semantyczne według ujęć A. Markowskiego i S. Dubisza w połączeniu ze szczegółowym zestawieniem

klasyfikacji polowej z klasyfikacją jednostek leksykalnych według kryterium części mowy oraz komentarzami dotyczącymi struktury pól leksykalno-semantycznych;

3) frekwencję leksemów słownika *Rozpraw literackich* z uwzględnieniem struktury części mowy, porównaniem z wybranymi dziełami literackimi XIX wieku (*Dziady* i *Pan Tadeusz* Adama Mickiewicza, *Lalka* Bolesława Prusa) i określeniem listy rangowej 100 najczęściej używanych przez Maurycego Mochnackiego wyrazów;

4) poświadczenia słownictwa *Rozpraw literackich* w opracowaniach leksykograficznych epoki (słownik S.B. Lindego, słownik wileński, słownik warszawski), pozwalające na zestawienie leksyki idiolektalnej z leksyką epoki, tj. polszczyzny XIX wieku.

Opracowanie materiału leksykalnego jest rzetelne, precyzyjne, analizy są prowadzone wręcz z filologiczną akrybią. Dysertacja pani mgr Mileny Wojtyńskiej-Nowotki – moim zdaniem – stanowi wzorowe opracowanie i bardzo dobrze wpisuje się w nurt prac opisujących leksykon polszczyzny XIX wieku (por. np. E. Kwapien, *Kształtowanie się zasobu leksykalnego polszczyzny XIX wieku – rzeczowniki (na podstawie danych leksykograficznych)*, Warszawa 2010).

Potwierdza to druga część dysertacji, tj. bardzo obszerny *Aneks*, zawierający szczegółowe zestawienia, wykazy, rejestry, tabele, wszechstronnie prezentujące charakterystykę materiału leksykalnego.

Praca doktorska pani mgr Mileny Wojtyńskiej-Nowotki jest bez wątpienia nowatorska pod względem wyboru tematu i wieloaspektowego zakresu analizy materiału leksykalnego. Moim zdaniem jest wartościowa poznawczo i oryginalna, jeśli chodzi o opracowanie naukowe. Jest dysertacją, którą – w moim przekonaniu – należy oceniać jako dojrzały wkład w rozwój naszej wiedzy o kształcie i ewolucji słownictwa języka polskiego w XIX wieku.

Warszawa, dn. 31 X 2017 r.

[Prof. dr hab. Stanisław Dubisz,
prof. zwyczajny w Uniwersytecie
Warszawskim]